

В. С. Яценком було підготовлено Модельну навчальну програму «Природничі науки. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (наказ МОН України №795 від 12 липня 2021 р.). МНП створювалась у відповідності до Типової освітньої програми для базової школи. Її масове впровадження в освітній процес закладів загальної середньої освіти буде здійснюватися поетапно, починаючи з 2022/2023 навчального року. Наразі є 82-і МНП, які реалізують на практиці реформи Нової української школи (НУШ).

У змісті МНП «Природничі науки» враховано інтеграційний підхід в межах декількох освітніх галузей. Він направлений на формування у здобувачів освіти ключових компетентностей та спільних для всіх умінь. Вона також містить конкретні види навчальної діяльності та очікувані результати навчання.

Тож, наразі перед педагогічною громадкістю гостро стоять питання, які потребують якнайшвидшого свого вирішення. *По-перше*, це перенавчання учителів природничих наук, яке відбувається як в очній, так і дистанційній формах підвищення кваліфікації. Основними формами яких є курси, модулі, тренінги, семінари, практикуми, вебінари, майстер-класи та стажування. Основна мета яких – забезпечення педагогів постійною підтримкою. Головними позитивними змінами у вирішенні даного питання є те, що форми, види і місце підвищення кваліфікації, учителі обирають самі згідно зі своїми професійними потребами. *По-друге*, підготовка навчально-методичного забезпечення до інтегрованого курсу, зокрема, підготовка до видання навчальних підручників для здобувачів освіти 5 – 6 класів, методичних посібників для учителів, інших дидактичних засобів.

Дуже важливо, щоб усі учителі природничих наук донести якісні знання із застосуванням сучасних методів та підходів викладання. Так, вивчаючи теми у 5 класі: «Досліджуємо світ науки», «Досліджуємо світ навколо себе» та «Досліджуємо обмін і перетворення енергії і речовин» діти мають змогу навчаючись охопити більший спектр тем саме завдяки інтегрованому навчанню.

Упровадження інтегрованого підходу, який в Новій українській школі реалізується через МНП «Природничі науки» (5-6 кл) підвищить ефективність освітнянського процесу на рівні базової середньої освіти в межах усієї України. І останнє, *третє*, чому слід приділити особливу увагу – створення шкільних команд та професійних спільнот, а також професійний розвиток педагогічних працівників закладу освіти, методам виявлення освітніх запитів та потреб.

ІНТЕГРАЦІЯ ЯК ЧИННИК ОПТИМІЗАЦІЇ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОНОМІКИ В ШКОЛІ

*А.О. Логінова,
аспірантка,
Інституту педагогіки НАПН України*

Закономірністю розвитку географії є тісне переплетення процесів наукової диференціації та інтеграції. Ці два, на перший погляд, протилежні процеси на практиці взаємно доповнюють та супроводжують один одного. Особливо активно

наукова інтеграція стала відбуватись в період науково-технічної революції. Виникла нагальна необхідність вирішення наукою (у тому числі географією) таких фундаментальних завдань, як підвищення рівня та якості життя широких народних мас, приведення у відповідність темпів економічного та демографічного розвитку, використання технологій раціонального природокористування та охорони природи. Це громадське замовлення формує нові додаткові стимули для консолідації географічних наук, зміцнення цілісності їх системи.

Особливе значення для розвитку загальної теорії та методології географії має внутрішня інтеграція, що відбувається на рубежі двох її основних підсистем – фізичної географії та соціально-економічної географії. Географія – це вже інтегрована наука, в рамках якої фізична географія та соціально-економічна географія мають свої власні предмети дослідження, свою теорію та методику, але при цьому усвідомлюють спільні географічні інтереси, цілі та завдання. Відомий український педагог Микола Володкевич ще у кінці XIX ст. щодо географії писав: «Справа школи – дати можливі відповіді на запитання учня, але дивним є те, що чим старшою стає дитина тим рідше виникають в неї запитання. Чи це не тому, що в школі досі немає єдності викладання, немає предмета, вивчення якого дозволяло б окинути одним загальним поглядом всю суму знань учня у їх взаємному зв'язку?». І у подальшому інтеграція здійснювалась на бінарних уроках, вчитель послуговувався знаннями інших предметів для пояснення, ілюстрування тих чи тих явищ природи і суспільства. Однак структура навчальних дисциплін в сучасній українській школі допоки недостатньо орієнтована на міжпредметну інтеграцію як змістово, так і організаційно.

Використання можливостей, які пропонує інтегроване навчання, не означає відмову від окремих предметів. Під час вирішення нових завдань, від цифровізації економіки до екологічного менеджменту, які виникають на перетині декількох дисциплін, учні застосовують уже набуті знання та навички в новий спосіб, відповідно і продукт такої діяльності матиме зовсім інший характер і формуватиме більш глибоке розуміння основних проблем сучасності поза шкільними стінами. Таке уміння працювати на міжпредметному рівні забезпечує формування в учнів цілісної системи уявлень про діалектико-матеріалістичні закони пізнання навколишнього світу в їх взаємозв'язку та взаємопроникненні, сприяє розширенню кругозору та діапазону уявлень про їх практичне застосування.

ШКІЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА В ГІМНАЗІЇ: ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ

*О.В. Часнікова,
кандидат педагогічних наук*

Державна політика у сфері освіти відіграє вирішальну роль у забезпеченні розвитку людського капіталу та отриманні економічної вигоди у вигляді суспільного та індивідуального добробуту. Освіта має перетворитися на важіль соціальної